

«Άγριες Μέλισσες»

Τα ανιστόρητα μιας ιστορικής σειράς

Είναι δύσκολο να ζητάς από μια τηλεοπτική σειρά να μεταφέρει πιστά στην οθόνη, μια ιστορική περίοδο. Αλλά είναι και πολύ δύσκολο να δεχτείς την βάνουση παραποίησης της. Έστω κι αν είναι μια σειρά μυθοπλασίας. Άλλωστε οι ίδιοι δημιουργοί της σειράς επικαλούνται ένα ορισμένο ιστορικό πλαίσιο στην όλη αφήγηση, το πλαίσιο δύο δεκαετιών του '50 και του '60 κι άρα επιδιώκουν να προσδώσουν στη σειρά κάποια ιστορικά χαρακτηριστικά. Ο λόγος για τις « Άγριες Μέλισσες» τη σειρά με την μεγαλύτερη τηλεθέαση εδώ και αρκετό καιρό.

Το σήριαλ διαδραματίζεται σε ένα μικρό χωριό της Θεσσαλίας και υποτίθεται αποτελεί μια μικρογραφία της μεταπολεμικής Ελληνικής υπαίθρου, χωρίς ωστόσο να της μοιάζει σε τίποτα. Τα χωριά είχαν τότε, πολύ φτώχεια, πολλά ζώα, αρκετά κάρα, αλώνια και πολύ κακοντυμένο κόσμο και παιδιά. Τίποτα από αυτά δεν υπάρχει στο σήριαλ. Όλοι σχεδόν κυκλοφορούν καθημερινά με γραβάτες και κουστούμια, και η απλή τσάπα είναι το μοναδικό

αγροτικό εργαλείο με το οποίο καλλιεργούν τα χωράφια (για να μη μιλήσουμε για την γλώσσα και την προφορά που ήταν εντελώς διαφορετικά).

Η μεταπολεμική Ελλάδα είναι μια Ελλάδα του διχασμού. Με δύο καφενεία με πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων, και πολύ αστυνομοκρατία. Στο σήριαλ μπορεί ένας δάσκαλος να τα βάζει ανοιχτά με την αστυνομία, ο καθένας δημόσια να δηλώνει ότι ήταν στην αντίσταση και να υπάρχει οργάνωση αριστερή που να εκτελεί δοσίλογους της κατοχής. Αυτά τα ανήκουστα στην Ελληνική επαρχία της δεκαετίας του 1950.

Οικονομικά το σήριαλ μένει πιστό σε έναν ιδεοληπτικό διαχωρισμό (αριστερής προέλευσης) σε τσιφλικάδες και κολίγους. Ο παρουσιαζόμενος ως τσιφλικός έχει απλώς πολλά χωράφια τα οποία τα καλλιεργεί μισθώνοντας αγροτοεργάτες, οι οποίοι όμως δεν είναι κολίγοι είναι συνήθως μικροαγρότες όπως και ο πρωταγωνιστής είναι μεγαλοαγρότης αλλά δεν είναι τσιφλικός. Οι σεναριογράφοι επικαλούνται φεουδαρχικές δομές χωρίς να υπάρχουν τσιφλικάδες και κολίγοι.

Στην συνέχεια επινοούν έναν συνεταιρισμό ανάμεσα στους μικροπαραγωγούς και τον μεγαλοπαραγωγό που λειτουργεί όμως εκμεταλλευτικά για τους μικρούς παραγωγούς. Το πως γίνεται αυτό στα πλαίσια ενός συνεταιρισμού μόνο οι σεναριογράφοι το ξέρουν γιατί στην ιστορία των συνεταιρισμών δεν έχει συμβεί ποτέ κάτι τέτοιο. Οι συνεταιρισμοί συνήθως πάσχουν από κακοδιοίκηση, διαφθορά, υπέρογκες λειτουργικές δαπάνες, κακές επιλογές κλπ. Όχι όμως από κάποια ενδοσυνεταιριστική εκμετάλλευση Αυτά είναι αυθαίρετα επινοήματα «αριστερής» και πάλι προέλευσης. Καθότι το σήριαλ διεκδικεί μια παλαιοκαιρίστικη προοδευτικότητα (που δεν την έχει και πρέπει να την αντλήσει από τις παρακαταθήκες της αριστεράς).

Στο κοινωνικό επίπεδο επίσης διαδραματίζονται γεγονότα που δεν έχουν προηγούμενο κι ούτε θα μπορούσαν να συμβούν στο συντηρητικό περιβάλλον της Ελληνικής επαρχίας, ούτε πριν εξήντα χρόνια ούτε τώρα. Κανένα χωριουδάκι δεν θα μπορούσε να αντέξει σε τόσες πολλές δολοφονίες. Η «αναπαράσταση» του θ.

Αγγελόπουλου εδώ ωχριά.

Την αγριότητα των δολοφονιών την ακολουθεί συνεχώς μια συστηματική ανθρωπιστική προσέγγιση των θυτών έτσι που το έγκλημα να μην αποτελεί εμπόδιο στην μετέπειτα κοινωνική τους αποδοχή. Η αφήγηση συνεχίζεται και οι πρωταγωνιστές μετατρέπονται σε σεβάσμιους παππούδες (Δούκας) σε προστατευτικούς και καλοσυνάτους ξένους (Θωμάς), σε παρορμητικούς ερωτευμένους (Μελέτης, Κωνσταντίνος) σε ρόλους δηλ. αξιαγάπητους από το ευρύ κοινό. Οι τραμπούκοι του χωριού μετατρέπονται στα κατ' εξοχήν ευαίσθητα πρόσωπα. Οι ηθικές αυτές μεταμορφώσεις αφορούν τα περισσότερα πρόσωπα της σειράς, και είναι από τα χαρακτηριστικότερα στοιχεία του σεναρίου.

Η συστηματική αποενοχοποίηση οφείλεται στην ανάγκη των συγγραφέων να ηρωποιήσουν πρόσωπα και καταστάσεις. Και το πετυχαίνουν. Όλα τα πρόσωπα του έργου απολαμβάνουν την δημοφιλία τους. Ακόμα και ο Μελέτης, ο στυγνός εκτελεστής, μετατρέπεται σε Άμλετ.

Στον παλιό Ελληνικό κινηματογράφο, στις δραματικές του ταινίες, υπήρχε μια αφηγηματική δομή κλασσική. Η σύγκρουση του καλού με το κακό, του δίκαιου με το άδικο. Μια ηθική διάσταση σαφής και ξεκάθαρη. Εδώ εισάγεται μια ηθική παραδοξότητα όπου συνεχώς τα ίδια πρόσωπα από ηθικά κολάσιμα μεταμορφώνονται σε φορείς ηθικών αξιών. Τα όρια ανάμεσα στο καλό και στο κακό γίνονται δυσδιάκριτα για πλήθος συμβάντων.

Αλλά εκεί που το σενάριο κάνει την μεγάλη υπέρβαση είναι στην περίπτωση της Ελένης. Μιλάμε πάντα για την Ελληνική επαρχία της δεκαετίας του '50 και του 60. Εδώ τα πράγματα είναι πολύ προχωρημένα. Στην ανδροκρατούμενη πατριαρχική ύπαιθρο υπάρχει μια γυναίκα που ηγεμονεύει σαν προσωπικότητα μετά από ένα γάμο ο οποίος είχε τραγική κατάληξη, δύο παράλληλες ελεύθερες σχέσεις (με τον Θωμά και τον δάσκαλο) και μια θητεία στις

γυναικείες φυλακές με σωρεία κακοποιήσεις και βιασμούς τους οποίους δημοσιοποιεί η ίδια (55 χρόνια πριν την Μπεκατώρου) Για τα δεδομένα της περιόδου θάταν ένα απόλυτα ανυπόληπτο άτομο. Για το σήριαλ είναι η κεντρική του ηρωίδα. Η όλη εικόνα συμπληρώνεται και από άλλα περιστατικά συλλογικής χειραφέτησης των γυναικών του χωριού επίσης πολύ προχωρημένα (σε «προοδευτική» πάντα κατεύθυνση), βλέπε την ίδρυση βιοτεχνίας, τις μαρτυρίες στην δίκη του Βόσκαρη, (πρωτόγνωρες κι αυτές για εκείνα τα δεδομένα) αλλά και πλήθος προσωπικές μεταμορφώσεις (Δρόσο, Βιολέτα κ.α.).

Το καθεστώς της βεντέτας ανάμεσα σε δύο οικογένειες το συναντάμε στην μεταπολεμική επαρχία, αλλού λιγότερο κι αλλού περισσότερο. Στην λαϊκή παράδοση αναφέρονται περιπτώσεις παραβίασης αυτού του άγραφου νόμου αλλά πολύ σπάνιες. Οι «Μέλισσες» και σε αυτό το ζήτημα υπερβάλουν και πρωτοτυπούν. Δεν περιορίζονται σε ένα περιστατικό αλλά όλοι οι γόννοι της μιας οικογένειας παντρεύονται τις κόρες της άλλης ενώ παράλληλα συνεχίζει να υπάρχει η αντιπαλότητα και το μίσος ανάμεσα στις δύο οικογένειες, η βεντέτα δηλ. δεν σταματά.

Με αυτά λοιπόν και με άλλα πολλά η σειρά προχωράει, χτίζονται νέοι χαρακτήρες, νέες σχέσεις, τα επεισόδια διαδέχονται το ένα το άλλο με συνεχείς απροσδόκητες ανατροπές που κρατούν πολύ ψηλά την τηλεθέση και περνάει ο κόσμος καλά και μείς καλύτερα. Όσο για την Ελληνική επαρχία του '50 και του '60 περισσότερο παραποιείτε παρά μεταφέρεται στην τηλεοπτική σειρά, σε αντίθεση με αυτό που κάνει μια άλλη σειρά «τα καλύτερά μας χρόνια», στο κρατικό κανάλι, που μένει εντελώς πιστή στο αστικό μεταπολεμικό περιβάλλον. Κι ο έχων νουν κρίνει.

ΥΓ. Τα τελευταία ανιστόρητα συμβάντα: Τα γρήγορα πάνε-έλα στο Παρίσι. Σαν να γίνονται σήμερα, με μια ταυτότητα.(«μάζεψε τα

πράγματά σου, το βράδυ πάμε Παρίσι»).

Όσο για τα διαβατήρια την δεκαετία του '60 ήταν ένας γολγοθάς που κρατούσε μήνες.

Μήλιος Χρήστος